

EPISCOPATUS QUONDAM CURONIEN- SIS SECULARISATUS,

Sive

Summaria Deductio Episcopatum Curo-
niensem, qui nunc Districtus Piltensis dicitur, ut
secularem Regno Poloniae & M. D. Lithv. incorporatum,
in eodemque statu conservandum esse.



Archi-Episcopum Rigensem cum suis
Episcopis, Dorpatensi, Osiliensi, Curoniensi &
Revaliensi, Magistrumq; Teuth. Ordin. Livo-
niae quondam membra & status Romani Im-
perii fuisse, constat ex diversis Romani Imperii
Recessibus, praesertim annorum, millesimi quin-
gentesimi, quingentesimi vigesimi noni, trige-
simi, quadagesimi quinti, quadagesimi octavi, quinquagesimi
quinti; quos illi partim personaliter, partim per Internuncios
suscripserunt.

Quapropter Serenissimus olim Rex Poloniae Sigismundus Au-
gustus, d. m. bona fide cavet & in se recipit, se totis viribus eo in-
cubiturum, ne deditio & subjectio illa Sibi & Reip. facta, (quae sci-
licet mutationem Teuth. Ordinis, Religionis & Status inferebant)
apud Caesaream Majestatem, aliosque Imperii Romani Ordines,
Statibus Livoniae damno & fraudi sit: in Pactis Provisionis Duca-
lis, §. Cum autem in conditionibus,

Livoniam vero jam illo tempore cum sub Imperio Romano
adhuc esset, Augustanam Confessionem recepisse, tandemq; totum
ordinem Moschi armis attritum, & ab Imperio quasi pro dereli-
cto habitum, mutato statu & Religione vicinorum Regum Prote-
ctioni se submisisse, Annales temporum, & Pacta subjectionis Li-
voniae docent. Idem etiam Piascius Episcopus olim Praemislien-
sis

sis in Chronica sua Gestorum in Europâ singularium testatur, ubi pag. 51 ait: Religionem Catholicam totam tunc à Livoniâ exulasse ut ne quidem vestigia illius ibi apparerent.

Post Recessum Imperii de Anno millesimo sexcentesimo quinquagesimo quinto, vigore cujus Confessio Augustana cuilibet permittebatur & Jurisdictio Catholicorum in ejus Confessionis socios suspendebatur, ut multi alii Episcopatus, Abbatia & Prælatu-
ræ, sic quoq; Archi-Episcopatus & Episcopatus Livoniæ, unâ cum Magistro Teuth. Ordin. ibidem bona sua Ecclesiastica in statum secularem reformabant. Quo jure id factum sit? nihil jam at-
tinet discutere, postquam præfata secularisatio bonorum spiritua-
lium ab anno millesimo quingentesimo quinquagesimo secundo, usq; ad millesimum sexcentimum vigesimum quartum facta per Instrumentum Pacis Monasteriensis in suo vigore relicta est, non attentis cujusvis Ecclesiastici vel Politici, intra vel extra Imperium Protestationibus.

Quemadmodum igitur Magister Livoniæ cum toto Archi-Episcopatu Rigensi Serenissimo Regi Sigismundo Augusto & Rei-
publicæ Poloniæ certis Pactis & conditionibus, reservato sibi in feudum Ducatu Curlandiæ & Sengalliæ: ita Episcopus Curoniensis & Osiliensis cum Nobilitate sua Serenissimo Regi Daniæ se submittebat, reservando sibi certam summam pecuniariam pro alimenta-
tione suâ & in solatium effusi pro Episcopatibus suis proprii Patrimonii: Reliqua Livoniæ pars Serenissimum Regem & Regnum Sueciæ elegit, & hac ratione singuli Reges derelictam, dilaceratamque Livoniam in tutelam suam receperunt & Subjectionis Titulo sui juris fecerunt.

Fridericus II. Daniæ Rex Episcopatus quondam Curoniensem & Osiliensem, præfato modo obtentos, fratri suo Germano Illustrissimo olim Holsatiæ Duci, Magno, loco Patrimonii ejus cessit & deoccupavit.

Ab eo tempore Dux Magnus Districtum Piltensem usque ad annum millesimum quingentesimum octogesimum tertium, quo vitam cum morte commutavit, titulo ac jure Dominatûs Secularis tenuit & possedit, uti ex Connubio ejus, Forma Regiminis Con-
filiariis suis præscriptâ & Diplomatis ex illius Cancellariâ emanatis, potissimum verò ex Transactione Dano-Polonicâ in quâ Dominus Curoniensis Episcopatus nominatur, eviden-
tissimè apparet.

Post fata Ducis Magni inter Serenissimos olim Stephanum Poloniæ, & Fridericum II. Daniæ Reges, de isto quondam Episcopatu magna contentiô, quæ ferè in apertas belli flammæ exarsisset, suborta est: Illo nimirum subjectionem totius Livoniæ præten-
dente, hoc autem subjectionem specialem & legitimam successio-
nem

nem post fratrem suum Germanum Ducem Magnum, urgente, quæ tamen controversia tandem, Mediatore Illustrissimo Georgio Friderico Marchione Brandenburgico Anno millesimo quingentesimo Octogesimo quinto per solennem & publicam Transactionem placidè sopita fuit.

Hac Transactione inter alia tam Nobilibus quàm Oppidanis quietum Exercitium Augustanæ Confessionis, præter quam nulla alia (sunt verba Transactionis) compluribus ab inde annis in Ecclesiis illius Episcopatus observata atque culta fuit, relictum, & ne ulla alia Religio illis obtrudi, sed ut pari cum Curlandiæ Ducatus subditis libertate conscientiæ gaudere debeant constitutum est. Quam Confirmationem Privilegorum & Religionis etiam Eminentissimus & Reverendissimus olim Cardinalis Radzivil cum aliis Episcopis & Senatoribus Romanæ Ecclesiæ addictis absque ulla reservatione juris Romanæ Ecclesiæ, subscripserunt & approbarunt.

Prætereà inter utrosq; Reges & inclyta Regna solenniter inita atque à subsequentibus Serenissimis Regibus confirmata jurataque Transactio, non minus etiam Pactum Provisionis inter D. Sigismundum Augustum Regem, & ultimum Magistrum Livoniæ postmodum Ducem Curlandiæ, Gotthardum celebrata, in quibus ipsi hujus olim Episcopatus cum Feudo Ducatus Curlandiæ incorporatio promittitur, item diversæ Investituræ bonorum olim Episcopatum per Serenissimos Poloniæ Reges Nobilibus nonnullis gratiosissimè in feudum collatorum, ac statutariæ Leges per Constitutionem publicam Anno Millesimo sexcentesimo undecimo confirmatæ luculentissimè evincunt, quod hic olim Episcopatus ut in secularem statum reformatus inclyto Poloniæ Regno accesserit & in eo statu hucusque conservatus fuerit.

Denique notandum, in Ordinatione quadam per Commissarios S. R. Majestatis & Reipublicæ Comitiali autoritate, Anno Millesimo sexcentesimo decimo septimo in hunc Districtum missos, in vim perpetuæ Legis promulgata cautum esse, (1.) Ut imposteriorum non nisi Nobilis Indigena in hoc Districtu benè possessionatus arci Piltensi præfici debeat, quo ipso Episcopus Livoniæ excluditur (2.) Ut Catholicis Indigenis liberum etiam sit Religionis suæ exercitium, & ut potestatem habeant fundandi & reparandi in fundis suis sacella & Tempa, non autem ut vetera occupent & reforment. Cujus Commissionis caput Episcopus olim Culmenfis & Pomezaniæ fuit.

In quo seculari statu jurisq; Patronatus Exercitio non interrupto sub felici Regimine Serenissimorum Poloniæ Regum per integrum seculum clementissimè conservati sumus, ut taceamus
antiora

anteriora tempora quibus Augustana Confessio in hac olim Diœcesi & templis ejus observata fuit.

Quibus non obstat Protestatio per Reverendissimum olim Episcopum Vendensem Ottonem Schenking anno Millesimo sexcentesimo quadragesimo quarto interposita: cum ille Episcopus nullum unquam jus vel competentiam ad hunc olim Episcopatum habuerit, obstantibus nimirum Pactis publicis quorum vigore Districtus hic ut secularis, Regno Poloniæ accessit.

Neque Serenissimi Poloniæ Reges hucusque ejusmodi protestationes per Ordines Imperii & per Generalem Teuth. Ordin. Magistrum interpositas, quicquam attenderunt, vel protestationem interponentibus, propterea ullum jus in terras Borusfiæ & Livoniæ concesserunt; prout in Comitibus Spirensibus anno millesimo quingentesimo septuagesimo factum esse, refert Teuth. Ord. Consiliarius D. Joannes Caspar, Venator in suâ historicâ Relatione de Ordine Teuth. Mariano pag 418. & Andreas Maximilianus Fredro lib. I. Gestorum Populi Poloniæ tempore Henrici Valesii p. m. 85. Responsum Reipubl. Legatis Romani Imperatoris datum allegat, ibi: Quantum verò de Prusfiâ & Livoniâ non se opus habere Imperatore Romanorum Patrono, in eo quod jus suum teneret arma tuerentur.

His accedit quod non tantùm Serenissimi Poloniæ Reges vigore Pactorum conventorum pacem inter dissidentes tueri teneantur, sed etiam in Pactis Olivensibus Incolæ Districtus Piltensis sub Generali Amnistia circa omnia Privilegia & Consuetudines, tam in Ecclesiasticis quàm Politicis, quibus ante hoc bellum gavisi fuerant, conservati sint.

Ex quibus luce meridiana clarius patet, Episcopatum olim Piltensem longè ante cessionem Danicam secularisatum, ultra centum annos sub Serenissimis Poloniæ Regibus in tali statu clementissimè conservatum & imposterum etiam conservandum esse, nec absque læsione juris gentium, fidei publicæ & Pactorum juratorum, nec absque præjudicio Regum & Principum Europæ, qui ejusmodi Episcopatus & bona olim Ecclesiastica in secularem statum reformata hucusque tenent & possident, in pristinum statum reduci posse.

Sacra Reg. M. & inclyta respubl. sunt in onere Evictionis, quippe qui in sæpius laudata publica Transactione universis & singulis Nobilibus & Oppidanis Districtus Piltensis illorum jura, libertates & Privilegia obtenta atque usurpata, non tantum confirmanda, sed etiam ab omnibus Sacr. Regiæ Majestatis Successoribus & Ordinibus Regni in perpetuum conservanda esse, promiserunt.
